

MICHELIN

Toskania

ERGO
HESTIA®

*Zielony
Przewodnik*

Tytuł oryginału

The Green Guide. Tuscany

Tłumaczenie

Kamila Olek, Grzegorz Techmański

Aktualizacja

Agnieszka Masternak

Redaktor prowadzący

Agnieszka Krawczyk

Redakcja

Ewa Rupniewska-Balmas

Redakcja techniczna map

Alain Baldet, Michéle Cana, Peter Wrenn, Paweł Zabagło, Patrycja Mikulska

Fotoedycja

Lydia Strong, Katarzyna Leja

Projekt graficzny

Christelle Le Déan

Skład

Sabina Suchy

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 230 98 63

e-mail: bezdroza@bezdroza.pl

<http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?betos3>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie III

ISBN 978-83-246-4196-3

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie

Copyright © for the Polish Edition by Helion, 2012

Informacja dla Czytelników

Autorzy i wydawca przewodnika dołożyli wszelkich starań, by jego treść była jak najbardziej zgodna z rzeczywistością. Nie mogą jednak przyjąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek skutki wynikłe z wykorzystania zawartych w nim informacji. Dane praktyczne (formalności administracyjne, ceny, adresy, numery telefonów, adresy stron internetowych itp.) należy traktować jako orientacyjne, ponieważ mogą one ulegać zmianom.

Będziemy wdzięczni naszym Czytelnikom za informacje dotyczące błędów i nieaktualnych informacji. Wszelkie uwagi są dla nas cenne, gdyż dzięki nim możemy poprawić kolejne wydania.

Jak korzystać z przewodnika

Zielony Przewodnik składa się z trzech części

- ▶ **Organizacja podróży:** informacje praktyczne ułatwiające przygotowanie wyjazdu i pobyt na miejscu
- ▶ **O regionie:** informacje wzbogacające podróż
- ▶ **Odkrywanie** celu podróży: podział na **miasta** ułożone w kolejności alfabetycznej

W rozdziale dotyczącym odkrywania celu podróży znajdą Państwo **informacje praktyczne:**

- transport
- noclegi według cen
- wyżywienie według cen
- propozycje spędzania czasu w ciągu dnia i wieczorem
- miejsca idealne na zakupy

Na końcu przewodnika znajdują się:

- ▶ rozmówki
- ▶ spis opisywanych miejsc
- ▶ spis map i planów występujących w przewodniku
- ▶ legenda

Spis treści

1/ ORGANIZACJA PODRÓŻY

TRANSPORT

Samochód.....	10
Pociąg.....	11
Samolot.....	11

KIEDY I DOKĄD POJECHAĆ?

Propozycje tras.....	12
Toskania w różnych porach roku...	14
Krótki pobyt.....	14
Dłuższy pobyt.....	15
Trasy historyczne.....	15

PRZED WYJAZDEM

Gdzie szukać informacji?.....	16
Formalności.....	17
Udogodnienia dla niepełnosprawnych.....	18
Gdzie się zatrzymać?.....	18
Gdzie zjeść?.....	22

INFORMACJE A-Z

Apteki.....	24
Czas.....	24
Dla dzieci.....	24
Elektryczność.....	24
Gazety.....	24
Nagle wypadki.....	24
Pieniądze.....	24
Poczta.....	25
Rozrywka na świeżym powietrzu....	25
Święta i festiwale.....	25
Święta państwowe.....	27
Telekomunikacja.....	27
Uzdrowiska.....	28
Zakupy.....	28
Zniżki.....	29
Zwiedzanie.....	30

2/ O REGIONIE

WSPÓŁCZESNA TOSKANIA

Gospodarka i rząd.....	34
Jedzenie i picie.....	34

PRZYRODA

Krajobraz.....	38
Regiony.....	39
Flora.....	42
Fauna.....	44

HISTORIA

Etruskowie.....	46
Starożytność – Etruria.....	51
Mroczne wieki i obce inwazje.....	52
Kościół przeciwko Świętemu Cesarstwu Rzymskiemu.....	52
XV w. – renesans w Toskanii.....	55
Wielkie Księstwo Toskanii.....	55
Cesarstwo Napoleonów.....	56
Risorgimento.....	56
Toskania w Zjednoczonych Włoszech.....	57

SZTUKA I KULTURA

Architektura i sztuki plastyczne....	59
Literatura.....	72
Muzyka.....	74

3/ ODKRYWANIE TOSKANII

Archipelag Toskański	78	Monteriggioni	268
Arezzo	79	Murlo.....	268
Promontorio dell'Argentario	87	Pienza	269
Camaldoli	89	Piombino.....	272
Capalbio	91	Pistoia	274
Carrara.....	92	Pitigliano	280
Castello	94	Piza	283
Cerreto Guidi	95	Villa di Poggio a Caiano	300
Certaldo.....	96	Poppi	301
Chianti	97	Prato	302
Chiusi	105	Riviera degli Etruschi	308
Colle di Val d'Elsa	108	Romena	313
Collodi	110	Abbazia di San Galgano	314
Cortona	111	San Gimignano	315
Isola d'Elba	116	San Giovanni Valdarno.....	321
Fiesole	121	San Quirico d'Orcia	322
Florencja	126	Sansepolcro	325
Garfagnana.....	231	Abbazia di Sant'Antimo	327
Chiesa di Gropina	233	Siena	329
Grosseto.....	233	Vallombrosa	358
Livorno.....	235	Santuario della Verna	358
Lucignano	237	Versilia	360
Lukka	238	Necropoli di Vetulonia	364
La Lunigiana	248	Vinci.....	364
La Maremma	250	Volterra	366
Massa Marittima	256		
Montalcino	258	Rozmówki	370
Montecatini Terme	261	Indeks.....	372
Abbazia di Monte Oliveto		Mapy i plany.....	377
Maggiore	263	Legenda	378
Montepulciano	264		

★★ Archipelag Toskański

INFORMACJE PRAKTYCZNE S. 79

📌 INFORMACJA TURYSTYCZNA

Via Umberto 1 - Giglio Porto - Isola del Giglio - ☎ 0564 809400. Via Assunzione - Capraia - ☎ 0586 905138 - www.arcipelago.turismo.toscana.it.

📍 POŁOŻENIE

Z północy na południe; małe wyspy Archipelagu Toskańskiego to: Gorgona, Capraia, Pianosa, Montecristo, Giglio i Giannutri.

⚠️ UWAGA

Gorgona, Montecristo i Pianosa nie są dostępne dla zwiedzających.

Archipelag Toskański to siedem wysp, z których największą jest Elba (📍 zob. Isola d'Elba). Giglio, Capraia, Montecristo, Pianosa, Giannutri i Gorgona są górzyste i mają bogate, niezniszczone, naturalne środowisko. Najlepiej zwiedzać je w okresie, kiedy klimat jest łagodny, a ich wybrzeża są wolne od turystów.

Zwiedzanie

★ Wyspa Giglio

📌 *Via Umberto 1 - Giglio Porto - Isola del Giglio.*

Górzysta wyspa Giglio (wyspa Lilli) leży tuż obok Monte Argentario. Są tutaj tylko trzy wioski – **Giglio Porto**, gdzie cumują łodzie przyplływające z lądu stałego; **Giglio Castello** – średniowieczna wioska otoczona murami fortecy oraz **Campese**, wioska z kwaterami prywatnymi, z widokiem na piękną zatokę z piaszczystą plażą. Porośnięte krzewami dzikie, surowe wybrzeże łączy się harmonijnie z pierwotnym środowiskiem naturalnym, które jest efektem suchego klimatu. Szczególnie dobrze adaptuje się do tych warunków wino-rosi; lokalnie produkuje się tu wino Ansonico.

Można tu uprawiać sporty, takie jak nurkowanie, windsurfing i jazdę konną.

★ Wyspa Giannutri

Giannutri, która leży na południowy wschód od Giglio, pozostaje w rękach prywatnych, lecz jest otwarta dla turystów przez kilka godzin dziennie (📍 *nie ma kempingu i miejsc piknikowych*). Są tutaj pozostałości rzymskiej willi z I w., która prawdopodobnie należała do Domitiana Enobarbusa.

Wyspa Capraia

Capraia leży bliżej północnego skraju Korsyki niż Włoch. Zachodnia jej część jest górzysta; wschodnia łagodniejsza i bardziej gościnna. Środowisko naturalne jest dzikie – tylko część środkowa i port są zamieszkałe. Nieokiełznana natura czyni to miejsce rajem dla spacerowiczów; można tutaj podziwiać małe jezioro (*laghetto*) w starym wulkanicznym kraterze. Żeglarze lubią spoglądać na wyspę od strony morza i obserwować ptactwo oraz zachwycać się kolorami Cala Rossa (Czerwonego Potoku). Wybrzeże szczególnie nadaje się do nurkowania i windsurfingu.

Wyspy Gorgona, Pianosa i Montecristo

Zamkn. dla zwiedzających. Na wyspie **Gorgona**, która leży u wybrzeży Livorno (Leghorn), mieszczą się więzienia, podobnie jak na **Pianosie**, usytuowanej

na południe od Elby. **Montecristo**, położona na południe od Pianosy granitowa wyspa, nad którą dominuje Monte Fortezza (645 m n.p.m.), jest niezamieszkałym obszarem ochrony przyrody. Wyspa zyskała sławę jako sceneria powieści Alexandra Dumasa (1844) *Hrabia Monte Cristo*.

ARCHIPELAG TOSKAŃSKI – INFORMACJE PRAKTYCZNE

NOCLEGI

CENY ŚREDNIE

Hotel Campese – *Via della Torre 18 - 58012 Isola del Giglio* - ☎ 0564 804003 - www.hotelcampese.com - zamkn. X–Wielkanoc - 39 pokoi - ☎. Hotel z widokiem na prywatną plażę, jest niedawno odnowionym, rodzinnym interesem.

WYŻYWIENIE

CENY ŚREDNIE

La Vecchia Pergola – *Via Thaon de Revel 31 - Giglio Porto - 58013 Isola del Giglio* - ☎ 0564 809080 - zamkn. wt. oraz śr. w porze obia-

dowej, a także XI–II. Wzniesiona na palach ponad wodą restauracja w spokojnej wiosce na wyspie, jest idealna jako miejsce nadmorskiego posiłku.

CENY WYSOKIE

Da Maria – *Via della Casa Matta - Località Castello - 58012 Isola del Giglio* - ☎ 0564 806062 - zamkn. śr. poza sezonem i I–II. Restauracja, prawdopodobnie najbardziej typowa dla tej wyspy, jest położona w malowniczym centrum średniowiecznego Castello z panoramicznym widokiem z tarasu na zatokę Campese. Miejscowe specjały, takie jak ryby i owoce morza, są podawane w bezpretensjonalnym otoczeniu.

★★ Arezzo

99 503 mieszkańców

INFORMACJE PRAKTYCZNE S. 85

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Piazza della Repubblica 29 - ☎ 0575 377678 - <http://turismo.provincia.arezzo.it>

POŁOŻENIE

Arezzo leży 81 km od Florencji i 11 km od autostrady Florencja – Rzym (autostrada Firenze – Roma). Stare miasto ma zabudowę tarasową na wzgórzu ukoronowanym cytadelą. Ze ścieżki spacerowej cytadeli rozciągają się piękne widoki na miasto i okolice.

ZOBACZ KONIECZNIE

Freski Piera della Francesca w kościele San Francesco.

ZOBACZ RÓWNIEŻ

CORTONA, SANSEPOLCRO.

Jako stronnik frakcji gibelinów, Arezzo toczyło długą walkę z popierającą gwelfów Florencją aż do zwycięstwa w 1384 r. W okresie tych konfliktów wniesiono dużą liczbę domów-wież, które obecnie stanowią malowniczy element miasta.

Informacje wstępne

Będąc jednym z ośrodków etruskiej cywilizacji, Arretium stało się bogatym rzymskim miastem, słynącym z produkcji waz „Aretine”. Ten rodzaj garncarstwa, wynaleziony przez mieszkającą tutaj Marcusa Perenniusa, wymagał używania bardzo delikatnej, rdzawobrazowej, glazurowanej gliny. Okres największej popularności tej wytwórczości trwał ponad wiek, między 30 r. p.n.e. a 40 r. n.e. Produkcja rozprzestrzeniła się z Arezzo do innych miast na półwyspie; wyroby były eksportowane do wszystkich zakątków Cesarstwa Rzymskiego, od Galii do Syrii. Po okresie rzymskim miasto wydało wiele znaczących postaci w dziedzinie sztuki: benedyktyńskiego mnicha, **Guida z Arezzo** (ok. 990 do ok. 1050), uznawanego za wynalazcę muzycznego zapisu; poetę **Petrarkę** (urodzonego w 1304 r.); pisarza, **Pietra Aretino**, znanego również jako **Aretine** (urodzonego w 1492 r.); malarza i historyka sztuki, **Giorgia Vasarięgo** (urodzonego w 1511 r.). Miasto zawdzięcza swoją największą sławę **Pierowi della Francesca** (📍 *zob. poniżej*), który urodził się w Sansepolcro.

FRESKI

Piero della Francesca

Piero della Francesca (ok. 1416–92), który spędzał czas między miejscem swojego urodzenia, Sansepolcro, dworami w Ferrarze, Urbino i Arezzo, gdzie namalował swoje największe arcydzieło, z powodu surowości i szczerości swoich prac jest uznawany za jedną z najbardziej niezwykłych i wybitnych postaci XV w. Początkowo pozostawał pod wpływem malarzy ze szkoły w Sienie, którym zawdzięcza swoje zamiłowanie do harmonijnych kolorów i precyzyjnego rysunku.

Jako młody człowiek pracował przez ponad pięć lat we Florencji z Domenico Veneziano, który nauczył go jak tworzyć łagodne, nierzeczywiste światło i używać bladych, lekkich kolorów. Również z tym okresie Masaccio zapoznał go ze stosowaniem perspektywy oraz z jej związkami z rygorami geometrii; Uccello dał mu swoje malarskie poczucie rozmachu. Zapewne i fascynacja malarstwem flamandzkim doprowadziła do używania przez della Francesca światła i *chiaroscuro*, co nadaje niektórym szczegółom jego fresków wyraźne podobieństwo do malarstwa olejnego.

LEGENDA O PRAWDZIWYM KRZYŻU

Legenda opowiada historię krzyża, na którym został ukrzyżowany Chrystus. Zaczyna się od Adama, który tuż przed śmiercią, poprosił swojego syna Seta o święty olej. Według legendy Set umieścił trzy nasiona z Drzewa Mądrości pod językiem ojca. Po śmierci Adama z tych nasion wyrosło drzewo, które zostało ścięte celem zbudowania krzyża, na którym Chrystus, nowy Adam, miał być ukrzyżowany.

Drzewo zostało następnie użyte do budowy mostu, lecz królowa Szeba domyśliła się jego przeznaczenia. Przepowiedziała Salomonowi, że drewno użyte do budowy mostu przyczyni się do hańby ludu Izraela. Salomon rozkazał zakopać most.

Legenda opowiada dalej jak trzy krzyże z Kalwarii zostały odkryte przez Helenę, matkę Cesarza Konstantyna. Wskreszenie nieboszczyka wykażało, który z nich był prawdziwym krzyżem Chrystusa.

Skradziony przez perskiego króla, Chosroesa, krzyż został następnie odzyskany przez Herakliusza, który zwrócił go do Jerozolimy.

Królowa Szeba przed Salomonem, fragment Legendy Prawdziwego Krzyża Piera della Francesca
P. Bénet, R. Holzbachova / MICHELIN

Jego pomnikowe, nieruchome postacie mają w sobie wieśniaczą solidność. Stworzone przez niego kompozycje charakteryzuje bardzo precyzyjna struktura rządząca się regułami geometrii. To wszystko, wraz z upodobaniem malarza do delikatnych kolorów, wywołuje wrażenie równowagi i dostojności. Piero spędził ostatnie 20 lat swojego życia, pisząc dwa traktaty: jeden na temat perspektywy w malarstwie, a drugi na temat geometrii „czystych form”.

San Francesco **ABY**

🕒 Otwarte pn.–pt. 9.00–18.30 (17.30 w zimie), sb. 9.00–17.30 (17.00 w zimie), nd. i święta 13.00–17.30 (17.00 w zimie) - wizyty co 30 min, wymagana rezerwacja -

🕒 zamkn. 13 I, 4X - 🚗 4 EUR + 1 EUR opłata za rezerwację - trzeba skontaktować się z kasą w sprawie numeru rezerwacji - ☎ 0575 352727 - www.pierodellafrancesca.it.

Jest to duży **kościół**, zaprojektowany do wygłaszania kazań, zbudowany w stylu gotyckim w XIV w. dla zakonu franciszkanów. Został przebudowany w XVII i XVIII w.; ostatnie prace renowacyjne przywróciły mu oryginalną surowość. Mnisi franciszkańscy, jako strażnicy świętych miejsc, szczególną czcią otaczali Prawdziwy Krzyż. Zlecili Pierowi della Francesca ozdobienie prezbiterium kościoła.

Freski★★★ zostały namalowane przez Piera della Francesca na ścianach apsydy w latach 1452–66 i są uważane za najwybitniejsze przykłady renesansowego malarstwa w Toskanii. Zostały zainspirowane XIII-wieczną *Złotą Legendą* Jacopa de Varagine i ilustrują **Legendę Prawdziwego Krzyża**, temat często występujący w kościołach i klasztorach franciszkańskich w średniowieczu.

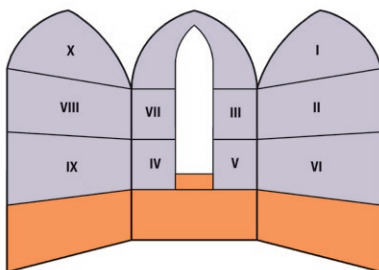
Artysta nie miał zamiaru zachować chronologicznego porządku opowieści. Jego dzieło „czyta się” w następujący sposób:

- I Śmierć Adama (*na prawo*) i jego pogrzeb (*na lewo*). Trzy nasiona, z których wyrosnie Drzewo Krzyża, są umieszczone w jego ustach przez syna Seta. Drzewo dzieli scenę na dwie części.
- II Adoracja świętego drzewa. Królowa Szeba, przyjąwszy boskie objawienie, odmawia przejścia przez most (*na lewo*), który został zbudowany ze

ODKRYWANIE TOSKANII

świętego drzewa. Po przyjeździe do Jerozolimy przedstawia swą wizję Salomonowi (*na prawo*).

- III Święte drzewo zostaje usunięte i zakopane.
 IV Anioł opowiada Marii Dziewicy o ukrzyżowaniu jej syna. Ta historia tworzy centralną część historii drzewa Prawdziwego Krzyża (przed i po Ukrzyżowaniu) bez opisywania centralnego epizodu historii.

Freski w kościele San Francesco

- V W przededniu bitwy przeciwko Maksencjuszowi, który rościł sobie prawo do cesarskiej korony, Konstantyn (później pierwszy chrześcijański cesarz) otrzymuje we śnie radę od anioła, aby stoczyć walkę pod znakiem Krzyża. Jest to pierwsze zastosowanie *chiaroscuro* we włoskiej sztuce.
 VI Konstantyn, dzierżąc Krzyż, pokonuje Maksencjusza na Moście Mulwiskim (312).
 VII Torturowanie Żyda. Św. Helena, matka Konstantyna, próbując znaleźć drzewo Prawdziwego Krzyża, dowiaduje się, że tylko jeden Żyd wie, gdzie relikwia została zakopana. Ponieważ człowiek odmawia wyjawienia sekretu, Helena nakazała wrzucenie go do studni, gdzie przebywał sześć dni i w końcu zgodził się wskazać miejsce.
 VIII Cesarzowa Helena z pomocą Judasza wykopuje trzy krzyże za murami Jerozolimy, które artysta przedstawia jako egzotyczną wersję Arezzo. Wskreszenie nieboszczyka (*na prawo*) pokazuje jej prawdziwy Krzyż Chrystusa.
 IX 300 lat później Herakliusz pokonał perskiego króla Chosroesa, który ukradł Krzyż, aby udekorować swój tron.
 X Uczczenie Krzyża, który powraca do Jerozolimy dzięki Herakliuszowi.

★ **Inne dzieła sztuki** – Stare freski ozdabiają inne ściany: (*ściana południowa*) *Zwiastowanie* – dzieło Spinella Aretina (początek XV w.); (*kaplica w południowej apsydzie*) **Tryptyk Zwiastowania** namalowany przez Nicola di Pietro Geriniego na początku XV w.; (*przed główną kaplicą*) ogromny **Krucyfik** namalowany na drewnie, datowany na koniec XIII w.

Okulus (*zachodnia ściana*) jest wypełniony wspaniałym witrażem z herbem regionu Berry z jego lilią, na którym artysta, Guillaume de Marcillat, uwiecznił św. Franciszka dającego różę papieżowi Honoriuszowi III w środku stycznia.

Spacer Plan miasta

★ **Piazza Grande** BY

Główny plac jest otoczony średniowiecznymi domami, romańską apsydą Santa Maria della Pieve (kościół parafialny), budynkami sądu z końca XVIII w., częściowo gotyckim, częściowo renesansowym Palazzo della Fraternita i XVI-wiecznymi galeriami (*loggie*), zaprojektowanymi przez Vasarięgo.

★ **Santa Maria della Pieve** BY

Ten wspaniały romański **kościół parafialny** wieńczy wysoka dzwonnica, która dzięki licznym, podwójnym wykuszom nazywana bywa „Stoma Dziurami”. Budowa kościoła rozpoczęła się w połowie XII w. i została ukończona

w XIV w. W XVI w. dokonano przebudowy, pod kierunkiem **Giorgio Vasari**ego. **Fasada★★**, która była zainspirowana stylem romańskim stosowanym w Pizie, jest bardzo ozdobna, z trzema kondygnacjami arkad podpartych kolumnami zdobionymi przez rozliczne motywy. Górna framuga centralnych drzwi została udekorowana dowcipnymi przedstawieniami 12 znaków zodiaku.

Wnętrze mieści półokrągłą apsydę i podniesione prezbiterium, w którym filary są zwieńczone kapitelami rzeźbionymi w kształcie ogromnych ludzkich głów. Wśród dzieł sztuki na uwagę zasługują tu także dwie marmurowe płaskorzeźby – *Trzech Króli*, pochodzenia bizantyjskiego (*tył fasady*) i *Narodzenie*, datujące się na XIII w. (*ściana w północnej nawie bocznej*).

Główny ołtarz wypełnia wspianały poliptyk (1320–24) dzieła Pietra Lorenzettiego ze Sieny.

Via dei Pileati BY

Ta biegnąca wzdłuż fasady kościoła Santa Maria della Pieve **ulica**, ze swoimi pałacami, gotyckimi wieżami i starymi domami, przedstawia niezwykle widok. Na rogu, nad skrzyżowaniem, dominuje Palazzo Pretorio (XIV–XV w.), pokryty herbami urzędnika miejskiego (*podestà*).

Katedra BY

Katedra została zbudowana w latach 1278–1511, lecz fasada jest neogotycka. Na jej południowej stronie znajduje się atrakcyjny romańsko-gotycki portal pochodzący z pierwszej połowy XIV w. W katedrze znajduje się kilka znakomitych **dzieł sztuki★**, w tym (*środek południowej nawy bocznej*) witraże dzieła Marcillaa (*Kupcy Wypędzeni ze Świątyni*); (*północna nawa boczna*) grobowiec biskupa Guida Tarlatiego i (*obok zakrystii*) fresk Piera della Francesca ukazujący *Marię Magdalenę*, znakomity przykład „szlachetności wieśniaczej” (*centrum katedry*), dwie XVI-wieczne, marmurowe ambony i (*za głównym ołtarzem*) XIII-wieczny grobowiec św. Donatusa.

▶ Należy iść *Via Ricasoli* i skrócić w *Via Sasso Verde*.

San Domenico BY

Ten, zbudowany w stylu gotyckim w XIII w., **kościół** ma asymetryczną fasadę. Można w nim podziwiać freski ze Szkoły Duccia oraz dzieła Spinella Aretina i jego uczniów. Na głównym ołtarzu znajduje się wspianały **krucyfiks★★**, dzieło Cimabue.

Zwiedzanie

Casa del Vasari AY

🕒 Otwarte 9.00–19.00, nd. 9.00–13.00 - 🚫 zamkn. wt. oraz 1 V, 25 XII, 1 I - 💰 2 EUR - ☎ 0575 409040.

Rezydencja została luksusowo ozdobiona w 1540 r. przez **Giorgia Vasari**ego – malarza, rzeźbiarza, architekta i pisarza, którego rozliczne talenty uczyniły prawdziwym człowiekiem renesansu. W domu można obejrzeć dzieła malarzy tokańskiego manieryzmu i terakotę dzieła Andrei Sansovina (portret Galby, następcy cesarza Nerona).

★ Museo Statale d’Arte Medievale e Moderna AY

🕒 Otwarte wt.–nd. 8.30–19.30 - 🚫 zamkn. 1 V, 25 XII, 1 I - 💰 4 EUR - ☎ 0575 4 9050.

Muzeum Sztuki Średniowiecznej i Nowożytnej mieści się w całkowicie umeblowanym Palazzo Bruni–Ciocchi. Posiada zbiory rzeźb, naczyń ze złota i ze srebra oraz malarstwa począwszy od średniowiecza aż do XIX w. Wczesne

ODKRYWANIE TOSKANII

20 Settembre V.	AY	40	Monaco V. G.	AYZ	20
Cavour V.	ABY	2	Murello Piagga del	AY	22
Cesalpino V.	BY	3	Niccolò Aretino V.	AZ	23
Chimera V. della	AY	5	Pellicceria V.	BY	25
Fontanella V.	BZ	6	Pescioni V.	BZ	26
Garibaldi V.	ABYZ	8	Pileati V. dei	BY	28
Giotto Viale	BZ	9	Ricasoli V.	BY	30
Grande Pza	BY		Roma V.	AZ	31
Italia Cso	ABYZ		S. Clemente V.	AY	32
Madonna del Prato V.	AYZ	13	S. Domenico V.	BY	33
Maginaro Viale	AZ	14	Saracino V. del	AY	35
Mecenate Viale	AZ	16	Sasso Verde V.	BY	36
Mino da Poppi V.	BZ	17	Vittorio Veneto V.	AZ	38
Mochi V. F.	AY	19			

Museo Archeologico	AZ	M ¹	Museo d'Arte Medievale e Moderna	M ²
--------------------	----	----------------	----------------------------------	----------------

dzieła to prace Luki Signorellego, Andrei della Robbii i Vasarięgo. XIX w. jest reprezentowany przez najwazniejszych artystów *Macchiaioli*, takich jak Fattori i Signorini. Na ekspozycję muzeum sklada się rowniez wybitna kolekcja renesansowych **naczyń z majoliki**★ z Umbrii, XVII i XVIII-wiecznej ceramiki, szkła, broni, wyrobów z kości słoniowej i pokaźna kolekcja monet.

Museo Archeologico AZ

  Otwarte codz. 8.30–19.30 (19.00 ostatnie wejście) - zamkn. 1 V, 25 XII, 1 I - 4 EUR - 0575 20882 - www.archeologia.beniculturali.it/pages/atlante/S49.html.

Muzeum Archeologiczne stoi obok owalnego **rzymskiego amfiteatru**, pochodzącego z I i II w. Eksponuje interesujące kolekcje etruskich i rzymskich posążków z brązu (od VI w. p.n.e. do III w. n.e.), greckie wazy (krater Eufroniusza), wazy kreteńskie oraz ceramikę hellenistyczną i rzymską.

Santa Maria delle Grazie

 1 km na południe drogą Viale Mecenate.

Ten XV-wieczny **kościół** posiada elegancki **portyk**★ zaprojektowany przez Benedetta da Maiano (XV w.) z Florencji. Wewnątrz znajduje się marmurowe **retabulum**★, dzieło Andrei della Robbia, otaczające obraz Parri di Spinelli (*Święta Maria Cierpiąca*).

AREZZO – INFORMACJE PRAKTYCZNE

NOCLEGI

CENY ŚREDNIE

Foresteria San Pier Piccolo – Via Bicchieraia 32 - 0575 324219 - faks 0575 324219 - www.foresteria-sanpierpiccolo.it - zamkn. dwa tyg. w święta Bożego Narodzenia i 15 VIII - 12 pokoi - 3 EUR - restauracja. Ta XVI-wieczna rezydencja dzieli swój piękny wewnętrzny dziedziniec z teatrem i oferuje dobrze oświetlone pokoje, spośród których kilka jest ozdobionych freskami.

Hotel-Ristorante Cecco – Corso Italia 215 - 0575 20986 - www.hotelcecco.com - 42 pokoje - - restauracja. Hotel jest spokojnym miejscem nocą, lecz jego restauracja cieszy się bardzo dużą popularnością w porze lunchu wśród dużych grup wycieczkowych. Pokoje są proste i dobrze wyposażone.

Casa Volpi – Via Simone Martini - 1,5 km na południowy wschód od Arezzo w kierunku Sansepolcro - 0575 354364 - www.casavolpi.it - zamkn. 1–15 VIII - 15 pokoi - - restauracja. Ten XIX-wieczny stylowo urządzonej dworek jest położony w dużym, tchnącym spoko-

jem parku, niedaleko bram miasta. W jego ozdobionych freskami pokojach z belkowanymi sufitami znajdują się łóżka wykonane z kutego żelaza. Wspaniały taras oferuje panoramiczny widok na Arezzo.

Fattoria Montelucci – Località Montelucci 8 - 52020 Pergine Valdarno - 2,5 km na południowy wschód od Arezzo - 0575 89 6525 - www.montelucci.it - 10 pokoi. Ta elegancka farma, położona pośrodku średnio-wiecznego miasta, przy starej rzymskiej drodze między Arezzo a Sieną, oferuje pełne lub częściowe wyżywienie. Centrum hippiki posiada licencję i jest świetnie wyposażone z myślą o turystach

WYŻYWIENIE

CENY ŚREDNIE

Bacco e Ariana (dawne Vinodivino) – Via Cesalpino 10 - 0575 299598 - zamkn. wt. oraz śr. w porze obiadowej - wymagana rezerwacja. Idealne miejsce do spożycia posiłku po zwiedzeniu kościoła San Francesco. Restauracja i enoteka oferuje lokalne specjały i wybór ok. 800 win.

Toskania

Ruszajcie w świat z przewodnikami Michelin!

W trzech częściach **Zielonego Przewodnika** znajdziecie niezbędne informacje, dzięki którym odkryjecie cel Waszej podróży:

- **Organizacja podróży** – informacje przydatne przed i w trakcie wyjazdu
- **O regionie** – wiadomości geograficzno-historyczne i kulturowe
- **Odkrywanie Toskanii** – trasy zwiedzania i opisy interesujących miejsc

Gwiazdki – tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych

zobacz koniecznie

warto odwiedzić

godne uwagi

Pełny zestaw dokładnych **map**:

- **Mapa ogólna kraju**
- **Plany miast i zabytków**
- **Mapy tematyczne i trasy wycieczek**

Wybrane **adresy na każdą kieszeń**

Hotele, pokoje gościnne, restauracje, bary i gospody

Propozycje **zwiedzania z rodziną**

Miejsca i atrakcje dla rodzin z dziećmi oznaczone symbolem

Nr katalogowy: **7690**

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
tel.: **0 801 339900**
kom.: **0 601 339900**

Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

ISBN 978-83-246-4196-3

9 788324 641963 >

Cena 44,90 zł